

Sygn. akt III AUa 248/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak
Sędziowie:	SA Jolanta Hawryszko (spr.) SA Zofia Rybicka – Szkibiel
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 2 grudnia 2014 r. w Szczecinie

sprawy K. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 28 listopada 2013 r. sygn. akt VII U 942/13

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

SSA Jolanta Hawryszko SSA Anna Polak SSA Zofia Rybicka – Szkibiel

Sygn. akt III AUa 248/14

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z 4.04. 2013 r. odmówił przyznania prawa do emerytury K. R., ponieważ nie udokumentowano okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach w wymiarze co najmniej 15 lat. Organ rentowy uznał łączny okres ubezpieczenia 26 lat, 3 miesiące, 1 dzień, w tym 13 lat, 5 miesięcy, 11 dni pracy w warunkach szczególnych; do okresu pracy w warunkach szczególnych nie uwzględniono okresu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym (...) na stanowisku kierowcy.

Z decyzją nie zgodził się ubezpieczony K. R., domagając się doliczenia do stażu pracy nieuznanego okresu, w którym to miał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracować na stanowisku kierowcy ciągnika (...).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 28 listopada 2013 r. zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego i przyznał K. R. prawo do emerytury.

Sąd okręgowy ustalił, że K. R., ur. (...), legitymujący się łącznym okresem ubezpieczenia 26 lat, 3 miesiące, 1 dzień, wnioskiem z 14.03.2013 r. wystąpił o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury. Bezsprene pracował w warunkach szczególnych w okresach: 10.08.1976/30.06.1988, 2.01.1996/31.05.1996, 1.08.1996/19.09.1997 wykonując obowiązki kierowcy pojazdu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, w łącznym wymiarze na dzień 1.01.1999 - 13 lat, 5 miesięcy, 11 dni.

W okresie 2.09.1974/ 2.07.1975 ubezpieczony zatrudniony był w Miejskiej Spółdzielni (...) w T.; otrzymał świadectwo pracy z zapisem, że zatrudniony był na stanowiskach: pracownik za i wyładunkowy w transporcie, kierowca; nie otrzymał świadectwa pracy w warunkach szczególnych.

W okresie 1.07.1989/ 31.10.1991 zatrudniony był w (...) Sp. z o.o. w G.; otrzymał świadectwo pracy z zapisem, że zatrudniony był na stanowiskach ładowacza i kierowcy (od 1.02.1991); nie otrzymał świadectwa pracy w warunkach szczególnych. W ramach tego zatrudnienia pracował początkowo jako ładowacz, następnie od 1.02.1991 kierowca ciągnika z przyczepą.

W okresie 11.05.1998/ 30.06.1998 ubezpieczony był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w G.; otrzymał świadectwo pracy z zapisem, że zatrudniony był na stanowisku kierowcy ciągnika; nie otrzymał świadectwa pracy w warunkach szczególnych. W ramach tego zatrudnienia stale i w pełnym wymiarze czasu pracował jako kierowca ciągnika.

W okresie 2.07.1998/ 31.12.1998 ubezpieczony zatrudniony był w Zakładzie (...) w G.; otrzymał świadectwo pracy z zapisem, że zatrudniony był na stanowisku pracownika interwencyjnego – kierowcy; nie otrzymał świadectwa pracy w warunkach szczególnych. Ubezpieczony obsługiwał samochód marki S. 28 z wywrotką, albo J..

Sąd okręgowy uwzględnił odwołanie, jako podstawę prawną wskazując art. 184 ustawy z 17.12.1998 o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który stanowi, że urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32-34, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli: 1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz 2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Stosownie do ust. 2 tego przepisu emerytura określona w tym przepisie przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązanie stosunku pracy – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem. Przy czym art. 184 ust. 2 cyt. ustawy emerytalnej zmieniony został przez art. 1 pkt 20 ustawy z 11.05.2012 r.

(Dz.U.2012.637) z dniem 1.01.2013r., ze skutkiem, że od 1.01.2013r. aby uzyskać uprawnienia do emerytury w warunkach szczególnych nie ma konieczności spełniania przesłanki rozwiązania stosunku pracy przez ubezpieczonego będącego pracownikiem. Zgodnie z treścią rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.), okresami pracy uzasadniającymi prawo do wcześniejszej emerytury są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn; 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Wszystkie rodzaje prac, których wykonywanie uprawnia do wcześniejszego przejścia na emeryturę, wymienione zostały w wykazach A i B stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43, ze zm.). Wykaz A, dział VIII, poz. 2, pkt 3 wskazuje na przywoływane przez ubezpieczonego Prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych.

Natomiast wskazywana przez ubezpieczonego praca kierowcy samochodów ciężarowych wymieniona została w dziale VIII pod poz. 2 wskazanego Wykazu - prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów

Sąd okręgowy uznał, że ubezpieczony w ramach zatrudnienia w (...) Sp. z o. o. w G. przez cały okres nie pracował jako kierowca (operator) ciągnika. Sąd okręgowy uwzględnił jako okres pracy w warunkach szczególnych na stanowisku kierowcy ciągnika okres od 1.02.1991 do 31.10.1991. Za okres pracy w warunkach szczególnych uznał także okres zatrudnienia na stanowisku kierowcy ciągnika w Przedsiębiorstwie (...) w G. od 11.05.1998 do 30.06.1998, jak również okres zatrudnienia na stanowisku kierowcy samochodów ciężarowych (powyżej 3,5 t) w Zakładzie (...) w G. od 2.07.1998 do 31.12.1998. Sąd okręgowy stwierdził, że zsumowanie wszystkich powyższych uwzględnionych okresów dawało period brakujący do wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Zdaniem sądu I instancji brakowało przesłanek, by do tego stażu zaliczyć okres 2.09.1974/ 2.07.1975, kiedy ubezpieczony zatrudniony był w Miejskiej Spółdzielni (...) w T..

Apelację od wyroku złożył organ rentowy zarzucając naruszenie prawa materialnego, art. 32 ust. 1 i 4 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 39 poz.353 z 2004r. ze zm.) przez przyjęcie, że wnioskodawca spełniał warunki do przyznania emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych; organ rentowy wnioskował o zmianę wyroku oraz oddalenie odwołania. W uzasadnieniu argumentował, że sąd I instancji ustalił, że wnioskodawca w warunkach szczególnych pracował w okresach 1.02.1991/ 31.10.1991, 11.05.1998/ 30.06.1998 oraz 2.07.1998/ 31.12.1998r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako kierowca ciągnika i kierowca samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 t. - Dział VIII, wykaz A poz. 2 pkt 3 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r. Organ rentowy zaliczył ubezpieczonemu do stażu pracy w warunkach szczególnych 13 lat, 5 miesięcy 1 i 11 dni, co po zsumowaniu ze wskazanymi okresami ustalonymi przez sąd okręgowy łącznie daje 14 lat, 10 miesięcy i 2 dni, zamiast wymaganych ustawą 15 lat. Wykazany okres zatrudnienia w warunkach szczególnych nie daje wnioskodawcy prawa do emerytury z tego tytułu.

Sąd apelacyjny rozważył apelację i uznał, że zasługuje na uwzględnienie.

Zarzut naruszenia prawa materialnego jest oczywiście uzasadniony ponieważ sąd okręgowy nieprawidłowo ustalił długość okresu pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych i w efekcie dokonał nietrafnej susbumpcji. Z ustaleń sprawy wynika, że okres pracy w warunkach szczególnych, w rozmiarze 13 lat, 5 miesięcy i 11 dni był bezsporny. Sąd okręgowy analizował charakter pracy ubezpieczonego w kontekście wymogu pracy w warunkach szczególnych w czterech okresach: 2.09.1974/2.07.1975, 1.07.1989/31.10.1991, 11.05.1998/30.06.1998 (1 miesiąc, 21 dni) i 2.07.1998/ 31.12.1998 (5 miesięcy i 30 dni). Sąd okręgowy nie uznał pracy w warunkach szczególnych w pierwszym z wymienionych okresów, natomiast co do drugiego, uznał ale od 1.02.1991 do 31.10.1991 (9 miesięcy). Łącznie sąd okręgowy uznał więc pracę w warunkach szczególnych w rozmiarze 15 miesięcy, 50 dni czyli 1 rok, 4 miesiące i 20 dni. Przy uwzględnieniu zaliczonych przez organ rentowy, łączny wymiar pracy w warunkach szczególnych obejmował okres 14 lat, 10 miesięcy i 2 dni. Ubezpieczony nie spełnił zatem ustawowego wymogu z art. 184 ustawy z 17.12.1998 o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dotyczącego wymaganego minimalnego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Sąd apelacyjny rozpoznając apelację organu rentowego nie uwzględnił wniosku ubezpieczonego, który w odpowiedzi na apelację domagał się dodatkowo doliczenia do okresu pracy w warunkach szczególnych, okresu zatrudnienia od 1.12.1997 do 18.02.1998 w Zakładzie (...) S.j. D.- D. gdzie, jak twierdził pracował jako kierowca samochodu ciężarowego i na którą to okoliczność złożył wnioski dowodowe. Sąd apelacyjny miał bowiem na uwadze przepis art. 378 § 1 k.p.c. - Sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Z treści przepisu wprost wynika, że sąd II instancji ma obowiązek rozpoznania sprawy jedynie w granicach apelacji, co oznacza nakaz rozważenia wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków, ale jednocześnie zakaz wykraczania poza te granice (patrz wyrok Sądu Najwyższego z 8.10.2014 r., III

UK 24/14, LEX nr 1537561). W sprawie apelację złożył organ rentowy i sąd apelacyjny, dzieląc jego argumenty uwzględnił apelację. Jednocześnie sąd apelacyjny nie mógł rozważyć sprawy w kontekście wniosków ubezpieczonego, ponieważ ten nie złożył apelacji. Prowadzenie postępowania dowodowego z inicjatywy strony nie zaskarżającej wyroku, co do nowej okoliczności stanowiłoby naruszenie art. 378 § 1 k.p.c. Należy przy tym zauważyć, że jakkolwiek istotą postępowania apelacyjnego jest ponowne rozpoznanie sprawy, to zgodnie z art. 378 § 1 k.p.c. odbywa się to tylko w granicach apelacji. Sąd drugiej instancji oczywiście powinien naprawić wszystkie stwierdzone w postępowaniu apelacyjnym naruszenia prawa materialnego, nawet jeśli nie zostały wytknięte w apelacji, w tym rozważyć prawo strony do nowości, o którym traktuje art. 381 k.p.c., jednak pod warunkiem, że mieszczą się w granicach zaskarżenia. W ocenie sądu apelacyjnego art. 378 § 1 k.p.c. wyklucza prawo ubezpieczonego do nowości.

W konsekwencji przedstawionej oceny prawnej sąd apelacyjny na podstawie art. 386 §1 k.p.c. orzekając co do istoty sprawy zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

SSA Zofia Rybicka-Szkibiel SSA Anna Polak SSA Jolanta Hawryszko